

Opinia prawna

Niniejsza analiza prawna ma na celu odpowiedzieć na pytania Zarządu spółki projektowej, które koncentrują się na aspektach związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa jądrowego na etapie projektowania i realizacji inwestycji jądrowej. W opinii zostaną poruszone następujące zagadnienia:

- 1) Jakie przepisy prawa krajowego oraz międzynarodowego regulują zagadnienie bezpieczeństwa jądrowego oraz jakie są wzajemne relacje między tymi różnymi regulacjami? Czy prawo europejskie w jakikolwiek sposób ingeruje w ten obszar regulacji?
- 2) Jakie znaczenie prawne dla regulacji bezpieczeństwa jądrowego w Polsce mają dokumenty MAEA oraz wytyczne WENRA?
- 3) Jakie kluczowe narzędzia regulacyjne służą zapewnieniu bezpieczeństwa jądrowego w Polsce na etapie:
  - a) przygotowania inwestycji;
  - b) realizacji inwestycji;
  - c) funkcjonowania obiektu jądrowego;
  - d) likwidacji obiektu jądrowego.
- 4) Jakie organy krajowe i międzynarodowe realizują kompetencje w zakresie nadzoru nad obiektami jądrowymi z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego oraz z jakich przepisów te kompetencje wynikają? Jakie są wzajemne relacje między tymi organami?

Akty prawne:

- 1) Dyrektywa Rady 2009/7/EURATOM z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiająca wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (dalej: „**dyrektywa 2009/7**”);
- 2) Dyrektywa Rady 2013/59/EURATOM z dnia 5 grudnia 2013 r. ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego oraz uchylająca dyrektywy

89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (dalej: „**dyrektywa 2013/59**”);

- 3) Dyrektywa Rady 2011/70/EURATOM z dnia 19 lipca 2011r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi (dalej: „**dyrektywa 2011/70**”),
- 4) Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (dalej: „**TEWEA**”);
- 5) Konwencja bezpieczeństwa jądrowego z dnia 17 lipca 1994r. (dalej: „**k.b.j.**”);
- 6) Wspólna konwencja bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi z dnia 5 września 1997r. (dalej: „**w.k.b.**”);
- 7) Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (dalej: „**Prawo atomowe**” lub „**PA**”);
- 8) Ustawa z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących (dalej: „**specustawa atomowa**”).

ANALIZA PRAWNA:

1. Przepisy prawa regulujące zagadnienie bezpieczeństwa jądrowego

Zagadnienia związane z bezpieczeństwem obiektów jądrowych regulowane są na wielu poziomach pomiędzy którymi zachodzą wzajemne relacje. Ze względu na transgraniczne oddziaływanie energetyki jądrowej pewne ogólne normy postępowania kształtowane są na poziomie międzypaństwowym za pomocą instrumentów międzynarodowego prawa publicznego. Na regulację prawa atomowego silnie oddziałuje także prawo Unii Europejskiej dążące do harmonizacji podstawowych norm bezpieczeństwa oraz współpracy w ramach Wspólnoty. Podstawowe przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa jądrowego kształtowane są na poziomie krajowym zarówno za pomocą ustaw jak i aktów wykonawczych.

Normy bezpieczeństwa dotyczące obiektów jądrowych powstają więc na poziomie międzynarodowym, unijnym i krajowym. Szczególnie te wzajemnie na siebie wpływają, kluczowe znaczenie ma więc zapewnienie odpowiedniej zgodności pomiędzy wskazanymi poziomami. Spójność ta wymuszana jest m.in.: za pomocą hierarchicznej struktury źródeł prawa oraz implementacji norm europejskiego prawa wtórnego do porządków krajowych. Istotne znaczenie ma również działalność wyspecjalizowanych organizacji zajmujących się

bezpieczeństwem jądrowym, które za pomocą aktów o charakterze *soft law* wpływają na jednolite stosowanie norm prawa atomowego.¹

1.1. Prawo międzynarodowe

Tak jak wspomniano ewentualne negatywne skutki energetyki jądrowej mają niejednokrotnie skutki o charakterze międzynarodowym. Fakt ten wymusza współpracę państw w zapewnieniu skutecznych mechanizmów prawnych służących zagwarantowaniu bezpieczeństwa jądrowego. Podstawowym aktem prawa międzynarodowego jest w tym zakresie wiedeńska Konwencja bezpieczeństwa jądrowego. Celem wskazanego aktu, określonym we wstępie, jest potwierdzenie konieczności popierania wysokiego poziomu bezpieczeństwa jądrowego oraz propagowanie kultury tego bezpieczeństwa. K.b.j. zobowiązuje państwa do zapewnienia odpowiednich mechanizmów związanych z lokalizacją, projektowaniem, budową oraz eksploatacją elektrowni oraz efektywnej weryfikacji norm bezpieczeństwa. Konwencja jako akt prawa międzynarodowego nie przewiduje jednocześnie efektywnych instrumentów egzekucji realizacji jej postanowień przez państwa-strony. Kolejnym istotnym aktem prawnym przyjętym na poziomie prawnomiędzynarodowym jest w.k.b. Reguluje ona specyficzną materię związaną z bezpiecznym postępowaniem z wypalonym paliwem jądrowym. Zagadnienie to odgrywa istotną rolę z punktu widzenia energetyki jądrowej. Wskazana konwencja określa podstawowe normy bezpieczeństwa dotyczące odpadów promieniotwórczych pozostawiając kwestię środków jej wdrożenia prawodawstwom krajowym.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że kwestie związane z bezpieczeństwem jądrowym regulowane są także za pomocą umów bilateralnych. Polska zawarła takie porozumienia z m.in.: z sąsiednimi krajami posiadającymi własne programy atomowe takimi jak Czechy, Litwa oraz Rosja.

Prawo międzynarodowe ze względu na swoją specyfikę określa normy o charakterze ogólnym, programowym. Normy te pomimo faktu, iż zgodnie z art. 91 Konstytucji RP są bezpośrednio stosowane i stanowią część porządku krajowego wymagają niejednokrotnie dla swej efektywności odpowiednich regulacji wydawanych na poziomie krajowym.

1.2. Prawo UE

Energetyka jądrowa jest w sferze zainteresowania instytucji wspólnotowych praktycznie od początków współczesnej integracji europejskiej. TEWEA został zawarty w 1957r. wraz z

---

¹ Więcej na ten temat w dalszej części analizy.

Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Gospodarczą, będącą poprzedniczką UE. Utworzenie EURATOM miało istotne znaczenie z punktu widzenia rozwoju cywilnej energetyki jądrowej. Organizacja ta poprzez prawo tworzone pod jej auspicjami odgrywa ważną rolę w ustalaniu i zapewnianiu skutecznych jednolitych standardów bezpieczeństwa jądrowego. TEWEA jako akt prawa pierwotnego ustala podstawowe normy związane z rozwojem badań jądrowych, ochroną zdrowia, kontrolą inwestycji, zaopatrzenia i bezpieczeństwa oraz funkcjonowaniem rynku jądrowego. Traktat ustanawia również normy kompetencyjne na podstawie, których Komisja Europejska może realizować określone działania związane z nadzorem nad bezpieczeństwem.

Problematyka bezpieczeństwa jądrowego stanowi także materię prawa wtórnego. W ostatnich latach Rada przyjęła szereg dyrektyw dotyczących tego zagadnienia. Ich celem, zgodnie z funkcją jaką spełniają one w prawie unijnym, jest harmonizacja porządków prawnych państw członkowskich. Z perspektywy bezpieczeństwa obiektów jądrowych kluczową rolę odgrywa dyrektywa 2009/71, ustala ona bowiem podstawowe normy bezpieczeństwa dotyczące elektrowni. Akt ten został gruntownie znowelizowany w 2014r. po katastrofie w Fukushima w celu wprowadzenia efektywniejszych narzędzi i rozwiązań prawnych.² Dyrektywa 2009/71 wprowadza przede wszystkim jednolitą definicję bezpieczeństwa jądrowego oraz wymusza na państwach wprowadzenie narzędzi regulacyjnych w postaci zezwoleń zapewniających kontrolę właściwych służb na etapie powstawania, eksploatacji i likwidacji obiektów jądrowych.

Poza dyrektywą 2009/71 istotne znaczenie mają również dyrektywy 2013/59 i 2011/70. Odnoszą się one bowiem do wrażliwych zagadnień związanych z normami bezpieczeństwa chroniącymi przed działaniem promieniowania jonizującego oraz gospodarowaniem odpadami promieniotwórczymi. Akty te mają w dużej mierze charakter techniczny, wymuszając na państwach ustanawianie odpowiednich krajowych ram regulacyjnych oraz efektywnej ewaluacji mechanizmów bezpieczeństwa. Dyrektywa 2013/59 ustanawia jednocześnie normy odnoszące się do grup zawodowych szczególnie narażonych na działanie promieniowania np.: pracowników elektrowni jądrowych.

Należy zauważyć, iż prawodawca unijny regulując zagadnienie bezpieczeństwa jądrowego rzadko korzysta z rozporządzeń. Normy ustanawiane na poziomie UE nie mają więc w

---

² Dyrektywa Rady 2014/87/EURATOM z dnia 8 lipca 2014r. zmieniająca dyrektywę 2009/71/Euratom ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych- okres implementacji mija 15 sierpnia 2017r.

większości charakteru bezpośredniego i wymagają implementacji przez państwa członkowskie. Unia określa zatem ogólne ramy i mechanizmy bezpieczeństwa pozostawiając ich dookreślenie prawu krajowemu.

1.3. Prawo krajowe

Podstawowym aktem prawnym regulującym materię energetyki jądrowej jest ustawa Prawo atomowe. Kompleksowo określa ona zasady umożliwiające zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego w zakresie pokojowego wykorzystania energii atomowej. Ustanawia jednocześnie podstawowe narzędzia regulacyjne i kontrolne umożliwiające wykonywanie działalności związanej z narażeniem. Prawo atomowe określa również zasady odpowiedzialności za szkody jądrowe oraz ustanawia organy właściwe w sprawach bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Ustawa ta stanowi również narzędzie transpozycji do porządku krajowego regulacji unijnych omówionych powyżej.

Drugim istotnym krajowym aktem prawnym jest tzw. specustawa atomowa określająca zasady i warunki przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie budowy obiektów energetyki jądrowej.³ Przewidziane w niej procedury uzyskiwania odpowiednich aktów administracyjnych mają służyć zapewnieniu bezpieczeństwa realizacji inwestycji na wszystkich etapach.

Należy zaznaczyć, że normy ustanowione przez PA ulegają doprecyzowaniu za pomocą rozporządzeń. Do najistotniejszych tego rodzaju aktów można zaliczyć np.: Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, jakie ma uwzględniać projekt obiektu jądrowego.

Do kwestii związanych z bezpieczeństwem jądrowym odnoszą się pośrednio także inne akty ustawowe np.: ustawa o dozorze technicznym.

Podsumowując ten wątek rozważań należy stwierdzić, że szczegółowe normy prawa atomowego ustanawiane są przede wszystkim na poziomie krajowym. Jednakże prawo ponadnarodowe wywiera szczególny wpływ na wskazane regulacje. Istotną rolę w tym aspekcie odgrywa prawodawstwo unijne, które za pomocą dyrektyw harmonizuje ogólne normy i mechanizmy w całej UE.

2. Znaczenie prawne dokumentów MAEA oraz wytycznych WENRA dla regulacji bezpieczeństwa jądrowego w Polsce

Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (MAEA) oraz Zachodnioeuropejskie Stowarzyszenie Regulatorów Jądrowych (WENRA) odgrywają niezwykle istotną rolę w

---

³ Art.1 ust.1 pkt 1 specustawy atomowej.

zakresie harmonizacji reguł bezpieczeństwa jądrowego w skali międzynarodowej. Oceniając wpływ dokumentów wydawanych przez te organizacje na polskie regulacje należy w pierwszej kolejności określić charakter prawny tych aktów.

MAEA działając na podstawie swojego Statutu przyjmuje szereg aktów określających konkretne standardy. W tym zakresie wyróżnia się tzw. standardy, wymogi oraz wytyczne bezpieczeństwa. Dokumenty te umożliwiają synchronizowanie norm bezpieczeństwa w skali całego świata. Wskazane wytyczne, będąc aktami organizacji międzynarodowej nie stanowią jednocześnie wiążącego prawa krajowego. Podobnie rzecz ma się w stosunku do podstawowych aktów WENRA (tzw. Safety Reference Levels). Konstytucja RP w art. 87 ust. 1 określa katalog źródeł powszechnie obowiązującego prawa. W katalogu tym nie znajdują się wskazane powyżej akty, mające w dużej mierze charakter *soft law*.

Nie sposób nie dostrzec jednak roli dokumentów MAEA i WENRA oraz ich wpływu na krajowe normy bezpieczeństwa jądrowego. Akty te cieszą się bowiem międzynarodowym uznaniem. Ich znaczenie docenił również polski ustawodawca konstruując niektóre delegacje do wydania rozporządzeń w Prawie atomowym. Wytyczne ustawowe nakazują bowiem organowi upoważnionemu do wydania aktu wykonawczego wzięcie pod uwagę zaleceń MAEA oraz WENRA⁴. Należy więc stwierdzić, że wytyczne powyższych organizacji pośrednio oddziałują na polskie prawo. Fakt ten wydaje się zrozumiały, ponieważ wskazane dokumenty przygotowywane są przez profesjonalne zespoły badawcze dysponujące odpowiednią wiedzą i zapleczem technicznym.

3. Narzędzia regulacyjne służące zapewnieniu bezpieczeństwa jądrowego w Polsce

W doktrynie prawa gospodarczego wyróżnia się wiele funkcji administracji gospodarczej. Do podstawowych zalicza się funkcję: regulacyjną, reglamentacyjną, nadzoru gospodarczego oraz stymulacyjną⁵. Ustawodawca normując tak newralgiczną kwestię jaką jest prowadzenie działalności w zakresie energetyki jądrowej przewidział narzędzia prawne mające w głównej mierze charakter reglamentacyjny. Oparte są one bowiem na ograniczeniu działalności w formie wiążących zakazów i nakazów⁶.

Art. 4 PA określa katalog działalności wymagających zezwolenia albo zgłoszenia w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Z punktu widzenia niniejszej

---

⁴ Patrz. np.: 36c ust. 3 lub 37e ust.11 PA.

⁵ Gronkiewicz-Waltz H., Wierzbowski M.(red.), *Prawo gospodarcze. Zagadnienia administracyjnoprawne*, Warszawa 2013, s. 174.

⁶ *Ibidem*, s. 179.

analizy najistotniejsze znaczenie ma art. 4 ust. 1 pkt 2 PA odnoszący się do budowy, rozruchu, eksploatacji oraz likwidacji obiektów jądrowych. Należy jednocześnie wskazać, iż szczegółowe unormowania dotyczące obiektów jądrowych zostały zawarte w rozdziale 4 ustawy Prawo atomowe. Funkcjonalnie powiązany z art. 4 ust. 1 pkt 2 jest art. 38g PA wskazujący, iż do wykonywania tych działalności konieczne jest uzyskanie zezwolenia. Zezwolenie to może zostać wydane podmiotowi, który spełnia wymagania bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony fizycznej oraz zabezpieczeń materiałów jądrowych, posiada odpowiednie środki finansowe oraz zatrudnia wykwalifikowanych pracowników. Wniosek o wydanie zezwolenia kierowany jest do Prezesa Polskiej Agencji Atomistyki (dalej: PAA). Zgodnie z art. 39d PA informacja o wpłynięciu wniosku o wydanie zezwolenia jest ogłaszana w Biuletynie Informacji Publicznej Prezesa PAA. Wskazane narzędzie ma na celu zapoznanie opinii publicznej z treścią wniosku oraz umożliwić zainteresowanym składanie uwag i wniosków. Oceniając wniosek Prezes PAA może przeprowadzać kontrole oraz korzystać z pomocy laboratoriów oraz organizacji eksperckich. Przed wydaniem zezwolenia Prezes PAA musi także wystąpić o opinię Rady ds. Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej.

Zgodnie z art. 39i PA wnioskodawca ubiegający się o zezwolenie na budowę obiektu jądrowego musi ponadto uzyskać wcześniej decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji oraz odpowiednią opinię Komisji Europejskiej wydawaną na podstawie art. 43 TEWEA. Podmiot ubiegający się o zezwolenie na rozruch musi z kolei uzyskać opinię KE wydaną na gruncie art. 37 TEWEA. Obowiązki te stanowią dodatkowe mechanizmy regulacyjne mające na celu ograniczenie możliwości uzyskania zezwolenia podmiotom nieposiadającym odpowiednich decyzji i opinii właściwych organów. Jest to więc forma prekwalfikacji wnioskodawców.

Jednocześnie należy zauważyć, że zezwolenie jest aktem funkcjonalnie powiązany z innymi decyzjami administracyjnymi. Zgodnie z dyspozycją art. 39k uzyskanie zezwolenia na budowę albo likwidację obiektu jądrowego jest warunkiem uzyskania pozwolenia na budowę, użytkowanie i rozbiórkę tego obiektu.

Uzyskanie zezwolenia nie jest jedynym narzędziem regulacyjnym przewidzianym przez PA. Rolę reglamentacyjną odgrywa również określony w art. 39 PA wymóg wniesienia przez wnioskodawcę odpowiedniej opłaty. Wysokość opłaty jest zróżnicowana w zależności od rodzaju działalności objętej zezwoleniem i wynosi pomiędzy 1,9 mln dla rozruchu, a 5 mln złotych dla budowy elektrowni.

W zakresie pozostałych instrumentów regulacyjnych przewidzianych w Prawie atomowym należy wspomnieć o obowiązku przeprowadzenia przez inwestora badań i pomiarów terenu, na którym ma być zlokalizowana elektrownia. Na ich podstawie inwestor opracowuje raport lokalizacyjny, który następnie oceniany jest przez Prezesa PAA. Z kolei na podstawie art. 36d PA inwestor zobowiązany jest przeprowadzić analizy bezpieczeństwa w zakresie bezpieczeństwa jądrowego.

Przed etapem rozruchu obiektu konieczne jest przygotowanie przez inwestora i zatwierdzenie przez Prezesa PAA programu rozruchu, zaś na etapie eksploatacji elektrowni prowadzenie dokumentacji eksploatacyjnej oraz przekazywanie Prezesowi PAA informacji o parametrach pracy obiektu istotnych dla bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej.

Na etapie likwidacji elektrowni postępuje się zgodnie z programem likwidacji obiektu jądrowego zatwierdzonym przez Prezesa PAA w trybie art. 38b PA. Po zakończeniu likwidacji kierownik podmiotu wykonującego działalność polegającą na likwidacji obiektu jądrowego sporządza raport z likwidacji obiektu, który także musi zostać zatwierdzony przez Prezesa PAA.

Podsumowując tę część opinii należy wskazać, iż ustawa Prawo atomowe określa szeroki katalog narzędzi regulacyjnych służących zapewnieniu bezpieczeństwa jądrowego. Większość z omówionych instrumentów ma charakter reglamentacyjny. Narzędziem o charakterze podstawowym jest niewątpliwie konieczność uzyskania zezwolenia na działalność polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji oraz likwidacji obiektów jądrowych oraz opłata związana ze złożeniem wniosku o to zezwolenie. Ponadto ustawodawca ustanawia po stronie inwestora i podmiotu prowadzącego elektrownię szereg obowiązków związanych z uzyskaniem odpowiednich decyzji i opinii oraz wymagań dotyczących zatwierdzenia, bądź uzgodnienia właściwych procedur z Prezesem PAA.

4. Krajowe i międzynarodowe organy realizujące kompetencje w zakresie nadzoru nad obiektami jądrowymi z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego oraz wzajemne relacje między tymi organami

Działalność obiektów jądrowych może potencjalnie powodować bardzo negatywne skutki dla środowiska wynikające ze szkodliwego promieniowania jonizującego. W związku z tym obiekty oraz realizowane w nich procesy techniczne wymagają szczególnego nadzoru i kontroli ze strony niezależnych i wykwalifikowanych organów.

4.1. Organy krajowe

Strukturę i kompetencje krajowych organów nadzoru określa rozdział 9 PA. Zgodnie z dyspozycją przepisów znajdujących się w tej części ustawy w stosunku do obiektów jądrowych właściwymi organami nadzoru i kontroli są organy dozoru jądrowego. Strukturę dozoru określa art. 64 PA wskazujący, iż naczelnym organem dozoru jądrowego jest Prezes PAA. Organizacyjnie podlegają mu zaś inspektorzy dozoru jądrowego wobec których jest on organem wyższego stopnia w rozumieniu KPA. Z perspektywy obiektów jądrowych istotną rolę będą odgrywać jedynie inspektorzy dozoru II stopnia, ponieważ wyłącznie oni są uprawnieni do wykonywania kontroli w jednostkach organizacyjnych wykonujących działalność związaną z narażeniem.

Katalog uprawnień dozoru jądrowego został przez ustawodawcę określony w art. 64 ust. 4 PA. Organy dozoru mogą w szczególności wydawać zezwolenia i inne decyzje w sprawach związanych z bezpieczeństwem jądrowym i ochroną radiologiczną, kontrolować obiekty jądrowe oraz wydawać nakazy i zakazy w celu usunięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa jądrowego lub ochrony radiologicznej (np.: nakazać zawieszenie eksploatacji elektrowni atomowej). Organy dozoru mogą przeprowadzać kontrole ciągłe, doraźne lub okresowe w ramach, których przysługuje im prawo m.in.: do swobodnego wstępu do pomieszczeń kontrolowanej jednostki, wglądu do dokumentów, dokonywania pomiarów oraz pobierania próbek. Należy jednocześnie zaznaczyć, że uprawnienia kontrolne w stosunku do obiektów jądrowych przysługują także innym organom państwa w ramach ich kompetencji i właściwości. Koordynacje działań tych podmiotów, zgodnie z art. 66 ust. 3 PA, zapewnia system koordynacji kontroli i nadzoru nad obiektami jądrowymi.⁷ System ten umożliwia sprawny przepływ informacji pomiędzy różnymi organami oraz pozwala na wymianę doświadczeń w celu doskonalenia metod kontroli.

4.2. Organy międzynarodowe

Oddziaływanie energetyki jądrowej ma charakter transgraniczny, w związku z czym prawo przyznaje pewne uprawnienia kontrolne również podmiotom o charakterze ponadnarodowym. W tym kontekście należy wskazać, iż szczególne znaczenie mają w tym zakresie

---

⁷ Tworzą go Prezes PAA w porozumieniu z Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Urzędem Dozoru Technicznego, Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska, Głównym Inspektorem Sanitarnym, Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, Głównym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Głównym Inspektorem Pracy.

wyspecjalizowane organy międzynarodowe dysponujące odpowiednią wiedzą oraz zapleczem technicznym.

Jednym z takich organów jest EURATOM. Zakres jego uprawnień o charakterze kontrolnym jest określony w TEWEA. Zgodnie z art. 83 tego aktu Komisji Europejskiej działającej jako organ EURATOM przysługują uprawnienia o charakterze sankcyjnym w przypadku naruszenia przez osoby lub przedsiębiorstwa obowiązków nałożonych na nie w TEWEA. Komisja może w szczególności udzielić ostrzeżenia, odebrać danemu podmiotowi szczególne korzyści, objąć je zarządem osoby lub rady powołanej wspólnie przez KE i państwo oraz częściowo lub całkowicie odebrać mu materiały wyjściowe bądź rozszczepialne. Zgodnie z art. 81 TEWEA Komisja może również oddelegować swoich inspektorów na terytorium państw członkowskich.

Należy jednocześnie zauważyć, że pewna kontrola KE została przewidziana również na etapie budowy oraz rozruchu elektrowni. Zgodnie z wymogami PA oraz TEWEA musi ona wydać odpowiednie opinie dotyczące projektów inwestycyjnych⁸ oraz planów składowania odpadów promieniotwórczych.⁹

Uprawnienia nadzorcze posiada również MAEA. Nie dotyczą one bezpośrednio obiektów, lecz materiałów jądrowych znajdujących się na terenie RP. Inspekcje dokonywane przez MAEA mają charakter prewencyjny i koncentrują się na niedopuszczeniu do przekształcenia pokojowej energii jądrowej w broń atomową. Podstawą do dokonywania wskazanych inspekcji na terytorium Polski jest Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej i Porozumienie wydane na jego podstawie.

W zakresie relacji pomiędzy organami kontroli należy wskazać, iż są one niezależne i nie tworzą hierarchicznej struktury. Zakres ich kompetencji wynika bowiem z odrębnych aktów prawnych. Inspektorzy dozoru jądrowego, EURATOM oraz MAEA są jednak traktowani równoprawnie na gruncie Prawa atomowego oraz mogą realizować na terenie RP zadania kontrolne w zakresie przyznanych im uprawnień.

Adrian Król

WPiA UW

(19 988 znaków)

---

⁸ Art. 43 TEWEA,

⁹ Art. 37 TEWEA.

